22 Ιανουαρίου 2019

Η Άλωση της Πόλης και οι διηγήσεις των ιστοριογράφων (Σοφία Καυκοπούλου, υπ. δρ Θεολογίας-Μουσικός)

/ Πεμπτουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες

Ο σουλτάνος πριν την οριστική κήρυξη τού πολέμου, υπέβαλε μία συμβιβαστική πρόταση στους Βυζαντινούς, να παραδώσουν την Πόλη και να μείνουν ασφαλείς σε αυτήν. Όμως εκείνοι αρνήθηκαν να την παραδώσουν [110]. Σύμφωνα με τον Χαλκοκονδύλη, ο γιός τού άρχοντα τής Σινώπης, Ισμαήλ, ήταν αυτός που έκανε προτάσεις ειρήνης στους Βυζαντινούς και τούς προέτρεψε να στείλουν πρεσβείες στον σουλτάνο, για να διαπραγματευθούν την ελευθερία τους [111]. Εκείνοι έπραξαν αναλόγως, στέλνοντας ανεπίσημο πρεσβευτή, όμως ο σουλτάνος απαίτησε 10.000 νομίσματα τον χρόνο ως φόρο, σε αντίθετη περίπτωση να εγκαταλείψουν την Πόλη [112]. Ο παραπάνω χρονικογράφος, εκφράζοντας την προσωπική του γνώμη, θεωρεί ότι ο σουλτάνος με αυτόν τον τρόπο, θέλησε να διαπιστώσει τις προθέσεις των αμυνομένων.

[113]

Εντύπωση προκαλεί στον Χαλκοκονδύλη, το γεγονός ότι οι Οθωμανοί σε αντίθεση με όλους τούς άλλους ανθρώπους, φροντίζουν να υπάρχει έντονη επάρκεια σε εφόδια, αλλά και υποζύγια, στα στρατόπεδά τους [114].

Ο Κριτόβουλος προχωρώντας την αφήγηση στα γεγονότα τής μάχης, δίνει πολλές λεπτομέρειες για τα συμβάντα, ενώ παραθέτει δημηγορία τού Μωάμεθ προς τον στρατό του. Και ο Λαόνικος Χαλκοκονδύλης όμως, διασώζει την δημηγορία τού Μωάμεθ, πριν την τελική επίθεση. Σε αυτήν διαφαίνεται η σημαντικότητα τού σώματος των Γενιτσάρων, αλλά δίνονται και οι κατάλληλες υποσχέσεις προς αυτούς που θα καταφέρουν να εκπορθήσουν τα τείχη τής Βασιλεύουσας [115]. Τονίζονται μάλιστα στην διήγηση, τα εκλεκτά λάφυρα, πλούτη, γυναίκες, δούλοι και παιδιά που θα δοθούν στους νικητές, ενώ εκείνοι πλήρεις από τον πυρετό τής αρπαγής, πείθονται και ρίχνονται στην μάχη [116].

Ο Χαλκοκονδύλης, περιγράφει το δέος που ένοιωσαν οι Έλληνες εμπρός σε αυτόν τον φοβερό εχθρό, ενώ οι διαδικασίες γίνονταν πολύ στοχευμένες· οι γενίτσαροι, το επίλεκτο σώμα τού οθωμανικού στρατού, έσκαβαν προχώματα στην τάφρο, γύρω από τα τείχη τής Πόλεως και χτυπούσαν χωρίς να γίνονται ορατοί [117]. Ακόμη, προωθώντας το σχέδιο τού ανηλεούς πολέμου, σεΐχηδες γυρνούσαν το

στρατόπεδο των Οθωμανών και μιλούσαν για τις πεποιθήσεις σχετικά με τον θάνατο και την ευτυχία που υπόσχεται ο Προφήτης στους νεκρούς μαχητές, στην άλλη ζωή [118]. Αυτός ο θρησκευτικός φανατισμός γύρω από το λεγόμενο τζιχάντ, έφερνε το επιθυμητό αποτέλεσμα, μέσω των συναισθηματικών διεργασιών στην ψυχοσύνθεση των στρατιωτών. Ο Κωνσταντίνος ΙΑ', βλέποντας την έκρυθμη κατάσταση, ζήτησε επανειλημμένως από τον Μωάμεθ να συνάψουν κάποια συμφωνία, αλλά ο σουλτάνος ήταν αρνητικός [119].

Σε επόμενο σημείο, ο Χαλκοκονδύλης αναφέρει τούς Οθωμανούς με τον χαρακτηρισμό «βάρβαροι» [120].

Μετά την οριστική πτώση τής Πόλεως, έλαβε χώρα μεγάλη σφαγή τού πληθυσμού και λεηλασία παλατιών, εκκλησιών, οικιών. Άνθρωποι αδιακρίτως ηλικίας και τάξεως κακοποιούνταν ή αιχμαλωτίζονταν και μία φοβερή τραγωδία εκτυλισσόταν [121]. Η ιεροσυλία, η σύληση και η λεηλασία των εκκλησιών, είναι γεγονότα τα οποία δυσκολεύεται ο Κριτόβουλος να περιγράψει. Και τούτο, διότι ήταν όπως λέει, φοβερή η μανία με την οποία αρπάζονταν τα ιερά και πολύτιμα αντικείμενα, διασκορπίζονταν και καίγονταν οι εικόνες και τα ιερά σκεύη, συντρίβονταν και πετώνταν τα άγια λείψανα [122]. Την ίδια απαίσια εικόνα, μεταφέρει και ο Δούκας [123]. Εν συνεχεία όμως, ο Κριτόβουλος βάζει τον Πορθητή να καταλαμβάνεται από συμπόνια για τούς κατοίκους τής Πόλεως και μετάνοια για την προκληθείσα καταστροφή, ενώ δεν ξεχνά να τονίσει πως η καταστροφή εκείνη ήταν η μεγαλύτερη που είχε γίνει ποτέ στην ιστορία τής ανθρωπότητος [124]. Ο Χαλκοκονδύλης μεταφέρει την εικόνα τής λεηλασίας, καθώς οι γενίτσαροι άρπαξαν κάθε είδος πολυτελείας, ενώ επισημαίνει ότι δεν είχαν καμμία γνώση τής αξίας των αντικειμένων, με αποτέλεσμα να πωλούν χρυσάφι στην τιμή τού χαλκού(!) [125].

Άρπαξαν ακόμη και τα Τίμια Σκεύη από τα Μοναστήρια και τούς Ναούς [126]. Σύμφωνα με την ισλαμική παράδοση, μία πόλη που καταλαμβάνεται εξ εφόδου, χωρίς συνθηκολόγηση, δεν απολαμβάνει για τούς κατοίκους της, κανένα δικαίωμα [127]. Η λεηλασία από μέρους των νικητών, διαρκεί τρεις ημέρες και δεν έχει κανένα όριο [128]. Με αυτόν τον τρόπο, οι Οθωμανοί συμπεριφέρθηκαν στην ηττημένη Κωνσταντινούπολη [129], σκοτώνοντας αδιακρίτως τούς κατοίκους της, καταστρέφοντας δημόσια κτήρια, καταπατώντας ιερά και εκκλησίες, καίγοντας σπουδαία έργα τής ανθρώπινης διανόησης και αρπάζοντας κάθε θησαυρό, μικρό ή μεγάλο. Όμορφα νεαρά αγόρια και κορίτσια αποκόπησαν βιαίως από την μητρική αγκαλιά για να στελεχώσουν τα χαρέμια των Οθωμανών ή να πωληθούν ως σκλάβοι. Η ανεκδιήγητη καταστροφή και οι φρικαλεότητες απλώθηκαν σε όλη την περιοχή, μη γνωρίζοντας συστολή και αιδώ για το κάλλος και την ιστορία τής

Βασιλεύουσας.

Διαβάστε ολόκληρη τη μελέτη εδώ

Παραπομπές:

110. Κριτόβουλος, Ιστορία, σ. 145. Δούκας, Ιστορία, σ. 529-531.
111. Χαλκοκονδύλης, Άλωσις, σ. 73.
112. Όπ. π., σ. 74.
113. Όπ. π., σ. 74.
114. Χαλκοκονδύλης, Άλωσις, σ. 62.
115. Χαλκοκονδύλης, Άλωσις, σ. 75.
116. Όπ. π., σ. 76.
117. Όπ. π., σ. 66.
118. Όπ. π., σ. 77.
119. Δούκας, Ιστορία, 525.
120. Όπ. π., σ. 78, 79.
121. Κριτόβουλος, Ιστορία, σ. 239-243.
122. Όπ. π., σ. 243.
123. Δούκας, Ιστορία, σ. 587.
124. Κριτόβουλος, Ιστορία, σ. 255.
125. Χαλκοκονδύλης, Άλωσις, σ. 84.
126. Όπ. π., σ. 545, 553.
127. Runciman, Η Άλωση, σ. 199.
128. Όπ. π., σ. 199.
129. Όπ. π., σ. 199-200.